

16 ר"ה טו. ג"טין ה' : מסורת
17 ב"ק : 5 : מסורתין לר' :
18 ג"ה ור"ה א' ור"ה ב' : מסורתין לר' :

הגרות הר"ח

19 ר"ב ור"ה ד' : מסורתין לר' :
20 ור"ה ו' : מסורתין לר' :
21 ור"ה ז' : מסורתין לר' :
22 ור"ה ח' : מסורתין לר' :
23 ור"ה ט' : מסורתין לר' :

מוסף רש"י

אבל בלילה שחיי ראש
לנו סתמן ואין עושין דין
אפילו למחרת, שמתחילתו לא
נשאו לשם יוסף מן ומהורו
לר' :

יש נוחלין פרק שמיני בבא בתרא

קיד.

עין משפט
גר מצוה

18 א מ"י פ"ה סג' חג' כותב
הלכה כ' סג' פסין קט
טו"ס פ"ה מ"י פ"י : ספ"ה :
19 ב ב מ"י פ"ה סג' חג' כותב
מ"ה הלכה י' סג' פסין
20 ג טו"ס פ"ה מ"י פ"י : ספ"ה :
21 ו :

רבינו גרשום

כיום אבל בלילה אפי' משום
שלשה כותבין. ראין עושין דין. ראין
עדות: ואין עושין דין. ראין
דין נוהג בלילה כדמסיק
במסורתין דמי שכתבין
אם כותבין דין מסוגות דין
ביום וכו' וכו' אף בלילה
אבל אין מתחילין בלילה
בכתב וזהו ביום הנמיכל
את בניו הא כיעד יום
לחלול דין לילה למחר
דין: מ"י ע"פא. כשנכנסו
בלילה אין עושין דין. משום
דבר עדים אין עד נעשה
דין: אין ה"ר קאמינא דין
נחלו: איחור קני. שקי
מסיבס מרע או מר חור
ארצ' לחזור מאוחו קני
עד אימתי יכול לחזור:
רבה אמר כל זמן שישבין.
אפי' שאין עושין דין באוחו
עין: רב יוסף אמר כל זמן
שעושין באוחו עין אפי'
שאין יושבין: ואי סלקא
יכול לחזור אם כן אמאי
אם רצו עושין דין מיד
לאחר כשצוה ומורדין
כל אחד לירושון וליחוס
דלאמר הדר ביה אחוה שכיב
סריע מצאוהו עד שהן
יושבין ל' ודבר שכיב מרע
אין צריכין קני וחשוב
כקני וככותבין וכמסורתין
דמי כל זמן שקני חור
יכול הוא נמי לחזור בו אלא
הואיל דכל זמן שעושין
באוחו עין לא הדר ביה
הואיל לא פצי הדר ב' הואיל
דחילק מההוא עניא: אלא
מאי אית לך לפיכך.
ליב יוסף רעז' למיכר
דין משום דבר סליק

אפילו כן שלשה כותבין ואין עושין דין. למחר אפילו לא כתבו אלא
אם כן יבואו אחרים ועידו בפניהם כדאמר בגמרא השנה הנה: ראוהו
שלשה עין בית דין וישיבו מחבריהם אלא היחיד אחד מהשלשה
ועידו השנים בפניהן ויאמרו השלשה מקודש ופריסין התם ולוקמו
בזכותיהו וליקדשו ומוקמינן כשראוהו
בלילה הלך הן עממן אינם יכולין
לקדש למחר שהרי בלילה עדים היו
ולא דינין ולמחר אין עד הרואה
בדבר נעשה דין על פי עדות עלמו
אלא אם כן יעד אחר בפניו דהשתא
אני עושה המין על פי עדות עלמו
והלך אחד ע"פ עדות אחרים
כשמוציא שנים אלו להיות דינין
ושנים הרואין מעדין בפניהם יכול
הוא להיות דין אפי' שראוהו בלילה
עממן שהרי ע"פ עדות אחרים
שמעדין לפניו הוא דן את הדין ולא
על פי ראיית עלמו דאין לנו לפסול
דיינן בשביל שראו בדבר כל זמן
שלא נסדו אלא שהוא עממו לא דין
את הדין על פי ראיית עלמו דאין עד
דאינו יכול להיות דין אלא אם כיום ראה דבהוא שעתא מצי לזון
את הדין דלא מהא שמיעה גדולה מראיה מה לי את דין עכשו
מה לי את דין למחר. והכא נמי מהאי טעמא משום דהו להו עדים
בראיית הלילה דלא מצי למימר לא מהא שמיעה גדולה מראיה
דהוא ראייה לא חשיבין לה כעדות שהועד בפניהן אלא היכא
דלאו בשעה שיתולין לעשות הדין אלא היכא דלאו בשעה שאין
יכולין להיות דינין כגון בלילה היא ראייה ראייה עדים היא שראוין
בדבר ולא ראייה דינין היא והלכך ע"פ ראייתן דהיינו כאלו הם
עדים אין יכולין הן עממן להיות דינים על פי ראיית עלמן דאין עד
נעשה דין. ומיהו ב"ד שהעידו לפניהם עדות בלילה עדות גמורה
היא ויכולין לזון למחר ביום אבל ראייה דידהו שראוין בלילה לא
חשיבין כאלו הועד לפניהם בלילה דאין חזו בהיה שעתא
לדיבר ראייה דידהו אינה כשמיעה ממש ששמעו מפי עדים בלילה
אלא הן עממן נעשו עדים ושבו לא יהו דינין בעדות עממן אפי'
יעדו אחרים בפניהם והכי הלכתא וזי הא סוגיא אשכחן ב"ק כ"פ
החולק דף 5: גבי התוקע לחיבור: ואין עד נעשה דין. המעיד על
הדבר אין נעשה עוד דין באוחו דבר וגם אם ראה את הדבר
ונעשה על אין נעשה עליה עוד דין בעדות עלמו אלא אם כן מעדין
אחרים בפניו. ונראה בעיני דגזירת הכתוב היא דכתיב ודברים יו ועמדו שני
האנשים וגו' בעדים הכתוב מדבר (שנוטות דף ג.) לפני ה' היינו
לפני הדין ואשמעוין קרא לרין להעד שנים לפני הדיינן אבל
עדים אינן חורין ויושבין ודין: ה"ג קנין עד אימתי יכול לחזור.
וכ"כ פירושו רבינו חננאל. ובין מתנת בריא ובין מתנת שכיב מרע
במקלף דמית ביה קנין מיירי. וקבעי עד אימתי יכול לחזור בו מקנינו
ולבעול דהא לא גמר ומקני מיד אלא לדעת לקיים לו מתנאי שפרש
אחרי כן או אם ילצה לחזור בו מיד שיכול לחזור דקים להו לרבנן
דלדעתא דרבי מקני איניש שיתן לבו אחרי כן וידע אם אפשר לו
בקנין זה לעשותו קנין גמור: כל זמן שיושבין. דלדעתא דרבי מקני
ליה ע"מ שאם לא יחזור בו באוחו מעמד אבל אם יחזור בו יבעול:
כאוחו עין. של אוחה מתנה: שלשה שנכנסו בו. במתנת שכיב מרע
במקלף ובקנין מיירי דאינו יכול לחזור בו: ליוסף דלאמר הדר ביה.
ואמאי קאמר רזו עושין דין דמשמע באוחו מעמד אפי' שעדיין יושבין
עושין דין גמור ואמאי הא כיון דיכול לחזור בו ויבעול הדין לא הו דין:
אמריש לשמעתא בו. נחוכחתי בדבר לפניו והקשיתי לו: (א) ולרב
יוסף מי ניהא בו. והכי גרסינן אמריש לשמעתא קמיה דרב כהנא:

אבל בלילה אפילו שלשה כותבין ואין עושין
דין מאי טעמא דהו להו עדים ה"א ואין עד
נעשה דין אמר ליה אין הכי נמי קאמינא:
איתמר קנין עד אימתי חזור רבה אמר כל
זמן שיושבין רב יוסף אמר לכל זמן שעושין
באוחו עין אמר רב יוסף כוותי דידי מסתברא
דאמר רב יהודה שלשה שנכנסו לבקר את
החולה רצו כותבין רצו עושין דין ואי סלקא
דעתך כל זמן שיושבין ליחוש דלמא הדר
ביה אמר רב אשי אמריה לשמעתא קמיה
דרב כהנא ולרב יוסף מי ניהא ליחוש דלמא
הדר ביה אלא מאי אית לך למימר דיסליקו
מענינא

הלכו מתחלה ע"מ לראות דאי"כ אין שוב היחיד יכול להיות דין והביא
ראיה נמי מתשובת רש"י ז"ל שהיה מדקדק מאלן שאין לרין לומר
אחס עדי דאי אמר להו ליהו עלי סכדי אמאי רצו עושין דין הא
בדלא שיניהו סקדי ואפי' שפי' שזול להיות דין כשראו בלילה
כיון שיש עדים מעדין בפניו כשמתכוין להעד גרע טפי ואין
להקשות כי פריך כפ' ראוהו ב"ד (ר"ה דף 100:): מושיבין מחבריהן
לוקמו בזכותיהו וליקדשו דלא מהא שמיעה גדולה מראיה אמאי
לא משני כגון שמתכוין להעד דאין יכולים להיות דינין דהא אי
נכתובו לא היה היחיד נעשה דין ומיהו אין נראה פי' דטעם דאין
עד נעשה דין הו או משום דהוא עדות שאי אמה יכול להזימה
דכיון שהן עממן עדים ודינין לא יקבלו המה על עממן או משום
דבעינן ועמדו שני האנשים אלו העדים לפני ה' אלו דינין אבל
העדים עממן אין חורין ויושבין ודין ומיהו נעמדין אין לפסול
המתכוין להעד אלא דוקא עד המעיד ומהיהו דמכות שחביא אין
ראיה דהתם גזירת הכתוב הוא דמקיש ג' לשנים דאפילו הן מלאה
אם נמלא אחד מהן קרוב או פסול עדותן בטלה כגון עדות נמלא
אפי' פירושו דמדמה אין עד נעשה דין נמלא אחד מהן קרוב או פסול
אפי' לית ליה שלם מהא שמיעה גדולה מראיה והשתא כ"ה פריך
ועוד קשה דרב יהודה אדרב יהודה דרב יהודה פסיק במכות (דף 101.)
כרבי יוסי דבראייה בעלמא נעשה עד ואין עד נעשה דין ו"א
הכי קאמר רב יהודה רצו עושין דין הלא נעשו עדים אפי'
שלא נכתובו אלא ודאי אומר ר"י דאין לדמוהו ועוד אומר ר"י
דהתם נמי ככוונה לחודה שמתכוין להעד בשפת ראייה לא היתה
עדותן נעשה אלא כשהעידו אח"כ כ"ד דאי לא מימא הכי אין לך
גט כשר כשנותנין בפני קרובין או קדושין אם נכתובו להעד והא
דקאמר ומה יעשו שני אחין שראו נכחד שבהם את הנפש אפי'
שאין עדותן בטלה אלא כשמעדין בפני ב"ד מ"מ פעמים שאין האח
זה יודע שכבר העיד אחיו ומעיד ומיהו מעיקרלה היה צעני למימר התם
דבראייה בעלמא בלא העדאה נפסלין כשנמלא אחד מהם קרוב או
פסול מדפריך הרוב יזיל נרבע יזיל הורג ורובע יזיל אבל לפי
המסקנא דכעני למימר ומסיק רבא אמר קרא יקום דבר במקמימי
דבר הכתוב מדבר דהיינו עדים שהדבר מתקיים על ידיהן אין נפסלין
עד שיעידו בבית דין ויקיימו דבר: ואיין עד נעשה דין. היינו עד
המעיד כדפרישית ודוקא בדאורייתא אבל בדברנן נעשה דין
מענינא

כדמוכה כפ"ק דגיטין (דף 101) ובפ"ב דכמוכות (דף 102) ורבי עקיבא דלמך בהחולק (ב"ק דף 5: וס) כולן עדים הן ואפילו עד הרואה
אין נעשה דין היינו דוקא כדניי נפשות כדמוכה כפ' ראוהו ב"ד (ר"ה טו.) דמפרש טעמא כיון דחזו דקטל תו לא מנו חזו ליה בזכותיה ואם
תאמר (דבפריך קמא) דמכות (דף 101.) וס) מפרש טעמא אחריתא דקאמר ר' עקיבא מנין לכהדרין שראו בו שאין ממיתין אותו עד
שיעמוד כ"ד שנאמר עד עמדו לפני העדה למשפט עד שיעמוד כ"ד אחר ו"ל דהיה דרשא דמכות עיקר והיה דר"ה (דף טו.) וס) לא
קאמר אלא דמהיהו טעם לא גמרין שאר דינים מהתם דדוקא כדניי נפשות אין עד הרואה נעשה דין משום והיילו העדה:
ב"חוש דלאמר הדר ביה. קשה לר"י דאי"כ כל מתנת שכיב מרע כזולה או מלוה מתנת מיחא יחוש דלאמר הדר ביה וזי מימא הכי נמי ורין
עדים שלא חזו בו עד שמת דהא בסוף פ"ק דב"מ (דף 101.) אמר קמא ובתרא בתרא קני קמא לא קני משמע וזי ליכא בתרא קמא
קני

16 א"ל ז"ל ח"ה שניי שביב שביב
17 י"י ומתבין ומסורתין דמי
18 מ"ל כל זמן שקני חור וכו'.